

ГЛАС ВАЉЕВА

ИЗЛАЗИ СВАКЕ НЕДЕЉЕ

Власник: ПЕТАР ТОДОРОВИЋ
председник Удружења Привредника.
ТЕЛЕФОН БР. 21.

ПРИВРЕДНО-КУЛТУРНИ ЛИСТ

ВАНПАРТИСКИ

УРЕЂУЈЕ ОДВОР

ПРЕТПЛАТА:

за 6 месеци 25 динар; за годину 50 динар;

за иностранство 100 динар.

Огласи по тарифи. Чек. рачун бр. 51.216.

Број 19.

Главни уредник: МОМЧИЛО МИТРОВИЋ, адвокат.

Година Ш.

Прв сезоном извоза

Наше солидно привредно развијање, развој трговине, извозне нарочито и развијање наше индустрије, треба на првом месту, поред познаваоца послана и прегазаца, још и капитала са спољним козметом.

Добра хазарде — коцкарске спекулације, које је плаћала камате банкама 24—40%, завршено је са многобројном ломљевом и краховима, што баш није нека општа штета, ако се бар из те ломљаве, извукло каквих корисних поука за будућност. Велимо није општа штета, што је спекулација до живела у последњим годинама стражар врат, јер њена делатност и кад је доносила користи, доносила је само спекулантима а увек је за целину била штетна, али, мешајући често појам трговине са спекулацијом и обратно, створило се уверење, после слома спекуланата и спекулације, да је у највећој мери ризично пласирати капитале у трговину и индустрију! А мислим да је то претерано, јер од када сада плашића од солидних послова, кад се тек пре неку годину јурило да се финансирају највећи и уједно најлуђи послови, који честоничка заједничког нису имали са озбиљношћу и реалношћу.

Највећа оправдана је, колико за зајмодавца, толико и ради пуно лакомислених дужника, али није оправдано за вући се у кору пужа, у рупу миша и не умети се снаћи, проценити ситуацију и поћи у посао искоришћујући раније скучено искуство и чувајући се путева којим се раније ломили вратови. Мислим да, ко није у животу, имао неуспеха већ само успеха, да те њетове тековине не стоје на чврстим темељима, јер, прва бура може их срушити, а одбранити их може онај само, који се са бурома и непогодама и пре борио.

И пословни појединци и пословне заједнице, треба, из неуспеха пословних да износе не скрушеност, духовну и моралну утученост, већ обогаћени искуством да не клону, већ да иду са вољом за рад, напред имајући на уму своје раније неуспехе.

Да набацитимо ових неколико запажаја, даје нам повода карактеристична скепса, која је овладала у привредничким кру-

говима и ако тај скептицизам није умесан, а сада најмање потребан.

Истина, шаблонско трговање је на свом крају. Шљива сувих од кога је Ваљево примило жи вотне сокове, неће бити ни који рангије слабих година, али послова, пословни људи могу направити и тада када лађици не виле да има каква послова.

Зар не може да се извезе све наше свеже воће од трешња до зимских јабука? Зашто то неби могло кад може Италија свеже трешње да извози у Америку! То је када нас тешко веровати, а најтеже би у то могли ми убедити нашу саобраћајну бирократију.

Затим, зар код овако јевтине сточне хране неби Ваљево могло бар који вагон урађене стоке, говеда извести у иностранство.

Па ми имадосмо целу зиму кукуруз по 80—90 дин. 100 кила, а за све време живе уложене свиње држаше се на цени од 13—14 дин. кило живе мере и уз ту високу цену Ваљево није извезло ни један вагон свиња уложенih!

Вредни Сремци, Банатани и Бачвани куповаше целу зиму мршаве свиње код нас у Ваљеву, да би свој кукуруз уновчили боље, товећи свиње, а наши трговци су претурали кукуруз са камаре на камару да се не упали и најпосле се куртасили истог пошто ко хоће!

Стварањем Привилегованог Акцијског друштва за извоз пружиће се прилика онима који имају смисла за извозну трговину да се окрену озбиљним пословима. За то треба бити на чисто са тим да су појединци слаби да могу водити послове већим обима. Треба се старати да се стварају пословне заједнице, јер где људи немају смисла за заједнице доказ је само, да то место нема много ни појединца који нешта вреде и који нешта значе у привреди.

Скупоћа кредита код наших новчаних завода у унутрашњости јесте озбиљна сметња за прављење солидних послова, јер камате од 16 и 18% солидни послови не могу да плаћају, а мало је оправдан изговор наших банака да не могу дати јевтине кредите због скупе њихове режије. И ако је скупа режија, али могли би ми питати

зашто ће те „банке“ од 1—2 и 3 милиона динара уплаћеног капитала? Зашто се банке, међу којима има карикатура од бакана не улаже, фузионишу, па би онда умањили режију за 2—3 пута и тако би биле у могућности да трговини даду солидних кредити. То би лако могло бити, само, пуста таштина, празна сујета или груби интереси појединача који хоће да стрче у „својој“ банци, одржавају те новчане заводе међу којима има пуно таквих чије је деловање штетно по интересе наше привреде.

Народна Банка могла би то расчитити на лак а радикалан начин: позвати све новчане заводе који уживају њен кредит да у одређеном року или се удрже или своје капитале повећају на минимум од 5 милиона. Не ураде ли то одузети им кредит па нека они и даље прате о скупој режији.

У целом свету је баш сада пренагомиланост новца и муку мучи тај финансиски свет, када ће капитале који леже не ангажовани. У новинама сваки дан читамо како се спушта есконтна стопа и Француска Народна Банка је снизила есконт на 2 $\frac{1}{2}$ %.

Како то звучи као бајке, за наше прилике, где се сматра да је камата од 16 и 18% сољдна!

Добар пласман наших производа у иностранству. Што више наших производа извести на страна тржишта и продати то ће донети ублажење невоља које даве масе нашег народа, а да се у том правцу уради колико се највише може, дужност је свију и појединача и заједница, да сваки по својим могућностима допринесе јачању нашег извоза.

Миљко Кораћ

Комунални проблеми Ваљева

У

Калдрма

Данас, у доба тешких економских прилика, који су у првом реду последице рата, а у којима се Ваљево специјално налази због упропаштених шљивара, није згодно говорити о овом питању. Али кад представници ваљевских грађана буду коначно одлучили, да Ваљеву даду изглед лепе и модерне вароши, и када буду израђивани програм комуналних радова путем инвестиција, не моје у мимоћи и ово питање.

При инвестирању капитала код општинских радова, предузећа и т. д. тежња је, да ова што пре постигну

свој рентабилитет, т. ј. да што пре почну себе отплаћивати. Инвестиције ове врсте популарне су и ради примане. На против, за инвестирање новца у циљу извесне потребе, која директно неће себе отплаћивати, врло је тешко наћи присталица. На ипак има потреба које су неопходне и где се мора задовољити са индиректним рентабилитетом.

Таква је потреба и калдрма. Ма да она неће давати Општини директно ануитет за уложене инвестиције, она ће то чинити путем индиректним. У колико је калдрма бодља, у толико ће саобраћај њоме бити лакши и већи. А колико је тек добит у томе са гледишта хигијене! Доказа за то имамо на сваком кораку. Мале варошице, које су у зачетку свога живота, тек поставши од села, имају прву жељу и мисао, да својој улици која је у ствари ледине, даду какву-такву калдрму. То су обично први комунални радови, које једна варошица, имајући иоле смисла и воле за унапређење, извршије, и у пркос томе, што те инвестиције неће директним путем се отплаћивати.

Шта да чинимо за велике градове, који огромне суме инвестиција у модерну калдрму? Београд је последње 3 до 4 године прогутао милионе за своју калдрму, и још увек гута, па ипак, грађани Београда још увек траже и наричу за калдрмом, јер су свесни њене вредности у сваком погледу, без обзира на то, што ће она себе тек заобилазним путем отплаћивати.

Чак има примера, да су грађани појединачних предграђа извесних вароши услед преоптерећености општине стварали организације и приватном иницијативом своме предграђу давали калдрму, или је модернизали, ако су већ имали неку.

Све ово вечно говори, да ће Ваљево у комплекс радова које ће извести инвестицијом, морати унети и калдрму.

Колико суму инвестицији за ову сврху и како, био би предмет надлежних фактора и стручних људи. Ми ће моје само као прилог овоме, у неколико речи изнети наше мишљење, нарочито с обзиром на већ постојећу идеју, да Ваљево једнога дана постане предграђе Београда и излетиште и одмориште Београда.

Центар варошки, који ће увек бити нарочити предмет пажње странаца, треба дебарсирати турске калдрме и дати му модернију. Коју? То би опет счадало, донекле, у компетенцију стручњака, а с друге стране зависило би и од финансијске моћи.

У Београду је обично употребљен: асфалт, битумен, цемент и т. д., мада још увек има велики значај камен.

С обзиром на центар Ваљева, који је потпуно рашкан, згодан би био први материјал, па да би, можда, рентабилније биле стене, имајући у виду да сваки има највећи

Хотел Секулић—Официрски дом—бив. дућан Н. Ковачевића—Црква — кафана Булевар—Гвоздени мост
Хотел Секулић.

Колико би дало Ваљеву лепши изглед и како би га из основа изменило, може се претпоставити. Да наштуј турску калдрму из центра, у том случају, пренети на периферију.

Но, није доволно само дати добру и модерну калдрму, већ би се она морала и одржавати у исправном стању: оправљати је од најмањег квара, прати, чувати од блате. Да би се иста сачувала, морале би се предузети нарочите мере за то, 500 до 1000 метара од изласка из вароши, морао би се по другу ставити макадам. Министарство Грађевина, ове године, путу од Београда до Авале, који је до сад имао макадам даје једну врсту асфалта, из разлога што је ово много постојање, а како се тврди и јефтиње, али ово свакако с обзиром на постојање. За Ваљево, у овом случају, био би добар и макадам. На самим уласцима у вароши морало би се, са нарочитим справама, скидати блато са кла, које се ни у ком случају не би смело уносити у вароши.

Ово, на први поглед, изгледа смешно, али се исти начин на западу по свима модерним варошима практикује. И збила, само захваљујући томе, може се очувати она савршена чистота тих градова.

Невероватно је, колико та модерна калдрма даје лепши изглед једном граду. Упрво, као једна соба са паркетом што чини много лепши утисак нам штена и са најобичнијим стварима, него ли она са најлуксузнијим меблом, ако јој је под обичног шиф-бодена.

Ако се у оште крене са мртве тачке, у питању подизања и техничког уређења Ваљева, и овом питању мора се поклонити пуна паажња, пошто оно то неоспорно заслужује.

Рада Драшковић
Испектор Мин. Финансија.

РЕКОРДЕРСТВО.

Дефиниција рекордерства састојала би се у овоме: учинити или извршити једну немогућност, која се налази баш на границама могућности. Према томе, значи, да ма како поједине појаве и догађаји, у вези са људским напором и извежбанишћу, изгледале немогуће, оне су у ствари могуће, после дугог и напорног вежбања. Јер, однети какав „рекорд“ — ма у чему — значи урадити нешто што ни једном другом човеку, на овој земљи, није могуће да уради. Овакви поступци изазивају гордост и самољубље оних људи који постижу „рекорде вредности“, а дивљење, које иде до занесењаштва и помахниталости, код посматрача. Често се овде уплату зависи и мржња, нарочито између конкурената, те се догађају жалосне и немилосрдне освете приликом пређивања „рекордских утакмица“.

Не може се порећи, да се овим начином није хтела да подигне људска вредност, физичка најчешће, до завидне висине, али, у погледу друштвеном, ове приредбе немају никакав велики и општесоцијалан значај, због незнатности самих чињеница и броја људи који се са рекордне утакмице припремају.

И у ранијим епохама полагало се много за овакве приредбе, и гајили су се разни спортови, у оквиру људских могућности, а победници са истих, кићени су лаворовим венцима и слављени као народни хероји. Стари Грци и Римљани дали су у овом погледу најлепше и најдемонстративније примере.

Наш век, поред високих техничких изума, који су омогућили повећање броја разноврсних рекордерских приредби, сав се предао грозничавим напором и разним телесним спортивима. И може се рећи: да много милиона људи данас посвећују своје слободне часове различним спортивима, као што су: трча-

ње, пешачење, скакање, пливање, бацање и дизање терета, веслање, јахање, хрвање, боксовање, стрељање, играње фудбала и тениса, и т.д. и т.д. И већина од ових спортивих, поред својих негативних и штетних особина, имају у себи и врло добрих страна и одлика, које подижу физичку, а са њом и духовну вредност људи. Јер, и у најчешћим играма и забавама дешавају се несртни и смртни случајеви, па није ни најмање чудновато, што се и у овим спортивима, где се захтева и највећи напор и необична вештина, дешавају ти несртни случајеви. И преко њих, ма да са великим жељењем, мора се прећи, ради даљег прогреса човечанства, у колико стваран прогрес од њих зависи.

Али, као и у другим животним појавама, и у спорту се прешло преко нормалних и могућих граница и отишло стрампутицом, те се број жртава, из дана у дан, све више повећава. Од могућих и логичних спортивских приредби, прешло се на немогуће и чудновате „рекордерске утакмице“, које најбоље илуструју психозу овог нервозног и несртног времена. Управо се отишло толико далеко, да поједине појаве очито илуструју и патолошку подлогу појединих подухвата, који се косе, не само са здравим разумом већ су у суштој противности са немилосрдним законима природе, којима је подложна људска егзистенција и сваки њен подухват.

Последњих година пратили смо кроз штампу извештаје са разних спортивских и других утакмица, и ти су извештаји из дана у дан бивали све чудноватији и управо немогући. Почек од новинарских репортера, који су се довојили немогућим триковима да доставе редакцијама прве вести — о појединим догађајима, па преко „рекордерства најбржег писања на писаћој машини“, имали смо прилике да чујемо и дознамо имена људи или жена, који највише и најбрже једу, пију, пуше; који се највише смеју или плачу; који највише спавају или најдуже остају будни; најзад који најбрже или најдуже говоре, и т.д. и т.д. После тога, пратили смо конкурсне, не најлепшег већ најдужег играња, по 60 и више часова, нарочито „конкурсе чарлстона“, које су, неки играчи и играчице, платили својим животима. Индустриска аутомобила, повукла је за собом и „автомобилске трке“, тако, да смо последњих година имали прилике да чујемо и о рекордним брзинама аутомобила које су се попеле до 370 km. на сат. Без обзира што је ова и оваква брзина у животној пракси потпуно непотребна, стерилна, чак немогућа и штетна, људи су махнито губили своје главе, само да је постигну? Чудновато и неразумно самољубље и тежња за оригиналношћу не преџи ни пред неминовношћу смртне опасности да постигне жељени циљ.

Најзад, имали смо прилике и у нашој земљи, у Београду, да чујемо а чак и да видимо два „музичка рекорда“, од којих један на клавиру, чији је протагониста успео да свира узастопце 86 часова, а други на тамибури, више од 60 часова. Обадва рекордера, без обзира што су их хватали грчви, и што су им отицали прсти и руке, што их је обливао мученички зној, и што су сваког часа могли да падну у несвест, свирали су до могућих граница, на опште дивљење и увесељавање публике, која махнито јури за сензацијама.

Али изнад свих ових „рекорда“ који су постигнути, на опште чуђење, а самим тим показали и да су могући, има и других који су тек у перспективи да се остваре. У том погледу, ваздухопловство нам пружа најчудноватије примере, од којих се један граничи са безумљем, и демантује својом намером, не само људски здрав разум, него и законе природе. Пред том појавом, изгледа нам врло обичан и онај скок са падобраном, који је извршио један авијатичар са 5000 метара висине. А тиче се пројектованог пута

„на месец“, помоћу једне металне „ракете“ чији је проналазач, већ у два маха, услед живчаног растројства, морао долазити на одмор и опорављење у гостопримну кућу „Црвеног Крста“, где најчешће одлазе сви они који кидају везу са овогемаљском стварношћу.

За нас, лаичке, можда би овај пројекат требао да значи енигму и да захтева апсолутно бутије. Али ма како био лаик, човек мора да се запита, базирајући своје питање на физичким законима, да ли је могуће, тој металној ракети, са регулисаним унутрашњим атмосферским притиском, да дође у, и преће, без ваздушни простор, а да не експлодира под диференцијом унутрашњег и спољњег притиска. Из ваздухопловног живота знамо, да ареоплани када дођу у разређени слој ваздуха нагло падају и сурвавају се и поред велике задобијене брзине. Исто тако, људи, који се пењу на велике висине, осећају се нећадно услед смањење густине ваздуха, да им често прскају крви судови, повраћају, и самим тим обустављају даљи пут. Ми са радозналошћу и с правом можемо поставити себи питање: шта ли ће бити са овим рекордерским подухватом „рекете“ која има да путује на месец, када буде стигла у безваздушни простор, а још и више, шта ли ће се додогодити са егзотичним и добронамерним путницима, који се спремају за овај „месечарски“ излет? У сваком случају, замисао предузимача и смелост путника граниче се са безумљем, и ово нам „рекордерство“ изгледа као савремени демант здравог разума, који је поремећен, дубоко поремећен, савременим научним тековинама, од којих, поред све добити, човечанство ужасно пати.

Али, као закључак свему овом размишљању, долази питање: Кајку вредност имају сва ова „рекордерства“ у погледу ешике, ештике и социјалности? И узев у обзир све елементе који узимају удела у стварању ових „рекорда“, ми долазимо до закључка: да друштву не доприносе скоро ништа ни у погледу моралном, ни у погледу лепоте, а да су самим тим и несоцијални. Њиховим постојањем они не решавају ниједан животни проблем од кога зависи побољшање људске егзистенције. Самим тим фактом, рекордерство нам се указује као манифестија, која са једне стране пружа запослење и забаву озбиљно незапосленим људима, а с друге стране пружа обичном човеку, поробљеном свакодневном бригом, једну привремену необичну сензацију и разоноду. У свему овом треба видети, а већина оваквих рекорда то убедљиво и доказују, да култура и помахниталост, чак и лудило, имају нечег заједничког.

Dr Мил. М. Миленковић

ИСКОРИСТИТЕ ЛЕТО — СУНЧАЈТЕ СЕ

Овај лепи чланак преносимо из „Тежака“ бр. 11. од 1. — VI — 1929. год да би се њиме користили и наши читаоци а и иске поуке дошли у руке што већег броја оних, којима су потребне.

Дуга љута зима једва је престала. Гранули су сунчани дани! Родио се нов живот у природи. Сунце га је обновило, сунце највећи заштитник живота и најбољи чувар здравља. Сунчани зраци, нарочито невидљиви хемијски, ултра љубичasti и плави утичу веома повољно на здравље.

Раније смо већ споменили благотворно дејство ових зракова на рахитис (Тежак 1929. год. бр. 9, стр. 349). Утицајем сунчаних зракова један састанак масти поткојног ткива претвара се у витамин, који управља правилним развићем костију. Али ови зраци имају и друге утицаје. Они убрзавају промет материја у организму. Изазивају стварање већих количина црвених крвних зрачака. Чак и утицај њихов на кожу је значајан. Сунчанијем кожа поцрни, јер се умножавају бојена

зрнца. Али ово име великог значаја јер црна кожа много боље упија зраке, па их лагано пропушта у дубину и у унутрашње органе, те омогућава дубље дејство благотворних зракова. Сунчани зраци имају утицај и на развијање и рашћење наше га тела. Зато баш преко лета деца много брже расту. И чишћење организма је много брже под утицајем сунца. Шкодљиви гасови, који се стварају у организму, много се брже излучују. Мршава деца рјаво ухрањена, бледолика, са млијавим мишићима и набораном кожом, пупава, слаба под утицајем сунца поцрне и за једно лето правилног сунчаша ојачају, угоје се, нарасту, добију свеж изглед.

Али ови врати утичу и на клице, убијају их. Отуда дејство сунца на разне застареле катаре, запалења плућне марамице, извесна туберкулоза оболења, нарочито жлезда и костију. Отуда лечење реуматизма, евотомина, противници, старих живих рана, сунчашњем.

Али сунчаша може да нанесе и штете здрављу, нарочито ако се не проводи како треба или ако се сунчашују и они, који не смеју да се дуго излажу сунцу. Живчано болесни, нервозни, затим они, који пате од плућне туберкулозе са пљувањем крви, не смеју се сунчати, и ако је и њима потребан чист или планински или морски ваздух.

Најпогодније сунце имају брегови средњих висина (500—1500 м.) и морска обала. Али у недостатку могућности, да се иде преко лета у ове крајеве, можемо се сунчати свуда, нарочито где има чиста ваздуха. Свако воље, обале реке, шуме, чак и терасе или балкони варошких кућа, погодни су за сунчашње.

Али на сунце треба навиши. У нашим крајевима су најјачи сунчани зраци у јулу и августу. Да бисмо што више накупили здравља, које нам пружа сунце, треба још с пролећа чим отпочну топлији дани, нарочито у време кад је сунце најјаче, отпочети са сунчашњем. Ови који су ненавидни и неотпорни према ваздуху, треба испочетка да се крећу лако одевени, гола врата, без капе, без рукава, голих ногу до колена са сандалама на стопалама. Овако се треба десетак дана привикавати на ваздух и на сунце. Нарочито је ово потребно за децу, која су преко зиме разнежена у собама.

После тога привикавања треба приступити сунчашњу. За сунчашње се изабере место заклоњено од ветра, прашине. По земљи или пољском кревету се простре топла простирика, најбоље вунена. Из почетка треба се сунчати по 5 минута један пут или два-три пута дневно. И то прво излагати само цеванице. Сутредан се већ могу сунчати 5 минута и бутине и повећати време сунчашња цеваница на 10 минута. Трећи дан се цеванице сунчашују 15 минута, бутине 10 минута, а трбух 5 минута. Четврти дан се ови делови сунчашују по 5 минута више, а открије се и доњи део грудног коша. па се сунчашују 5 минута. Пети дан се открије и горњи део грудног коша, те се сунчашују 5 минута, а за све остале делове повећава се време сунчашња по 5 минута. Наравно да се ово може и на други начин проводити, али увек се мора пазити на постепеност. После недељу дана овако постепеног сунчашња, тело је већ навикло на сунце. Изузетно има осетљивијих људи, којима треба дуже времена, док се навикну. Никад се не сме претеривати са сунчашњем, нарочито у почетку. Сунчашње изазива замор, а може и кожу опрљити, те се испришти запали и боли. Ако се постепено навикавамо на сунце, већ после четрнаест дана достижемо

реним прозорима не користи сунчане, јер лековите зракове не пропушта стакло.

На великом врућинама кад температура пређе 40°C, не треба се сунчати, него сачекивати да се смањи. Исто тако и ако температура ваздуха спадне испод 20°C није погодно за сунчане. Време треба да је тихо или с благим поветарцем.

Главу треба заклонити с каквим штитом или заклоном. Добро је метнути влажне крпе на главу. Сунчани треба голо тело. Али и они делови тела који се не сунчaju, морају бити лако одевени. Наизменче треба се сунчати са свих страна, те тако целу кожу постепено навикавати на сунчане зраке.

По свршеном сунчану треба се одморити у хладовини. Ако је сунчане изазвало знојење, морамо се обрисати. Тек пола сата после сунчане, може се купати или истрљати хладном водом.

Дете треба преко целог лета да је што лакше одевено, гороруко, гола врата, босоного (само са сандалама или патикама).

Сунчане је корисно и здравим и болесним, и малима и одраслим, чак и ономе на сиси. Али сунчане треба изводити постепено, ако се жела она велика корист, коју сунце пружа. То зависи и од топлоте ваздуха и од година человека и од његове јачине и отпорности. Сунчане морамо подешавати према свима ти околностима. При малој већој пажњи и може, ако се познају ова начела, која смо изложили, свако за себе или своју децу подесити сунчане. Не пропустите сунце, најбољег лекара и здравље своје и своје деце.

Dr. Ст. З. Иванић.

ВЕСТИ

Пажња Грађанству,

У току овога пролећа на ружама појавила се је „ружина сочна уш”, која причињава штете пупољцима и ластарима на окалемљеним ружама.

За сузбијање поменуте уши постоји сигуран лек и препоручен од стране стручних пољопривредника као ефикасно средство.

Срећем пажњу грађанству да ћу ићи по двориштима са својом сопственом прскалицом и пом. препаратором и вршити прскање по цени до пет комада по један динар, а преко пет комада са 30% попуста.

Обратити се код кафана „Краљевић Марко” или оставки адресу, па не потписати дохи и извршити прскање. Уједно вршим и калемљење ружа овога пролећа и лета. — Лука Степановић, економ.

КУЋА И ШКОЛА

Учитељеви реч јачким родитељима*

написао Стева М. Поповић учитељ

„На млађима свет остаје“, вели народна мудрост. Оно је једна природна истина коју не треба доказивати, јер заиста: на млађима свет остаје.

Какав ће бити свет, каква ће бити будућност оних које после долазе, зависи од оних који су превишли. Они који данас, у највећем времену живе, спремају будућност оних који ће после њих доћи — и то тако непрестано бива.

Кад рекох, да садањи спремају будућност потоњем нараштају, да се запитамо: каква ли ће бити наша будућност и шта и како треба да радимо да бисмо створили што бољу и сјајнију будућност и општу народну, и приватну — појединца?

Чим људ је постане родитељ основао је и своју будућност; јер будућност родитеља јесу дец њихова.

Родитељ живи, ради и мучи се за децу своју, за тај будући свет. Да је заиста тако, доказ нам је свакодневни труд и брига родитеља, а што боље и постојање обезбеђује децу своју с материјалне стране. Та брига родитељска за будућност, за

Прилози за јачку трпезу

Црква ваљевска 70 дин; Фонд Милосрђа 15 дин; Миливоје Миливојевић 10 дин. Алекса Блажић 100 дин. Јаков Дивац 100 дин. Веса Топаловић 50 дин. Јелка Гавриловић 100 дин. Мила Сарићка 25 јаја, и 2 ф. парадајза, Зорка Топаловићка 30 јаја, 2 ф. парад. и 10 кгр. лука. Јован Илић 3 кгр. масти и 15 кгр. лука. Вера Ђерка г. Dr Срећка Савића 20 дин; Предраг Синчић г. Аце Живановића авд. 100 дин, г-ђа Милева удова Марјана Бирчанина 100 дин. Дара Ивковић 100 динара.

Управа у име сиротих ученика благодари дародавцима.

Добротвор Трговачког Удружења

Г. Сретен М. Перешић, трг. из Сушице, уписао је се за члана добротвора Ваљев. Трговачког Удружења са улогом од 250 дин.

Управа Удружења изјављује му своју благодарност, јер је доказао да доволно ценi ову установу и њен рад.

Ово је леп пример пажње, те би се на њега требали да угледају и сви они трговци којима то материјалне прилике дозвољавају.

† Стеван М. Поповић Учитељ у пензији из Ваљева

Истина је да све што се родило мора умирati. Истина је и то да сви трезвни и памтни људи губитке оних људи, за које се утврдило да се ретко рађају и да се ретко стварају, не могу лако да прехаје. Губици оваквих људи, па ако уђу и у дубоке године старости, остају незаборављени и онима се деценијама говори, нарочито ако су та лица била још и васпитачи. Ето тако у ред оних људи, који се лако не заборављају, о којима ће се често говорити, чије ће се епизоде, анекдоте и доживљаји стално препричавати, чији ће се васпитаници с неком мистичном побожношћу сећати свога учитеља, био је наш покојни Стева М. Поповић.

Покојник је био ретко мирна, тијаха, достојанствена појава. Није много говорио, кад је говорио бирао је речи; речи су му биле слатке и поучне, лепиле су се за слушаоце. У његовим речима било је нечега тајкога да се сматрало и примало као савет и поука. Према самом себи био је тако строг, да сумњам да се ма кад у животу огрешио о још у детинству постављена правила у животу. Увек је био чистог рубља и одела, без икакве замерке при столу и у школи. Никад га нико у животу није могао видети да је пренаглио у пићу и јелу. У свему

је био умерен и уредан. На време је био толико пажљив, на секунду му је било прорачунато. Према жењи био је необично пажљив и љубазан, да га је не само разумела него и све његове животне навике примила.

Држане пок. Стеве било је најтипичније. Права стаса, дуге лепе браде, озбиљног и благог лица, не-наметљиве природе, добро и тачно обавештени о свима дневним питањима. Све га је ово оцртавало као правог господина. У њему је, што је реткост код наших учитеља, било много чега господственог. И у тој пози је умро. Ово му је остало од његових старијих. И ако је пок. Стева чедо Пљевалског села Хоћевина, малог задржавања у Ужицу, и ако је и он, као и сви његови другови тога доба, морао проћи кроз све највеће недаће у животу, опет му је остало оног поноса, којим су запојени његови сељаци. Војвода Леовац Јован, родом из истог места, из кога је покојник, који је рано пребегао у Ужице а собом повукao и оца Стевову, имао је у себи много овог поноса, што је прењео и на своје многобројно потомство у границима предратне Србије.

Покојни Стеван остало је до смрти безграницни идеалиста, неодољиви националиста и одушевљени оптимиста. У њему је била јака и неодољива вера у коначну победу српског плјемена, у ослобођење и јединство. На националне сврхе и на помагање многобројним младим и старијим избеглицама из свога краја давао је и последњи динар, макар су тра морао за себе узимати. Шта је младића даноноћно ударио у његов дом, код њега се поткрепили, добре савете добили и још и трошка понели па се у свет отисли и постали честити људи. О овоме ни кућа, ни покојник нису хтели ни речи проговорити, нити је ко са стране могао шта необичног запазити.

Шта би се могло рећи о Стеви учитељу? Учитељовој је на много места, своју учитељску каријеру завршио је у Ваљеву. На свима местима био је и остало господин. Никада и никде није променио своју држане. Школу је необично волео, у њој је радио од почетка до kraja с једном незапамћеном везом, енергијом и издржљивости, ма да је целог века био нежног здравља и на себи издавао слику слабе природе. У школи је постизао сталне одличне успехе и похвале од свију и свакога. Сељаци га у први мах нису могли ценити за свог человека, али кад би га упознали од њега се нису умели растајати. Другови су увек га ценili, свуда као пример истицили и стављали у прве редове.

Никад се није хтео отимати за прве положаје, волео је да буде до првих и да никога не запоставља. Карактер је био такав, да су га другови узимају за судију, саветника и вештака. И сељаци су уочили ове његове особине; чести су били примери у којима је покојник био прави судија, чијој се пресуди сваки покораво. И грађани су се у више прилика ослањали на његов суд и пристајали на њега. Није онда чудо што га је пок Влајко Тадић у свом тестаменту именовао за судију, ако би његови синови придобили имање до спора.

Шта да се каже за оне многобројне ћаке по разним селима старог ваљевског огруга. Сва та његова деца, његови ученици, била су његова истинска деца, коју је он, све изреда васпитао и научио. Они су постали угледни грађани, честити синови и кћери, прави родољуби, добри раденици и примерни домаћини. Што је у школу учио, све је морало бити добро писмено и морало је такво и остати. У школи овог учитеља није смело бити кретена, идиота и неизналица; сви су били једнаки и сви су на крају крајева морали изаћи као добро писмени. И изван школе учитељи ове врсте постизавали су ретке успехе.

Још од рене младости покојни Стева је ушао у радикалну странку и у њој је остало докле је она постојала. У својим, још у раној младости добро израђеним политичким надзорима, остало је иеран и непоколебљив. Што је уочио да не вља и да не треба да буде, устајао би и никад се није могао склонити да пристане на одлуку, ако је била противна његовим надзорима. Он није могао никог узети, ма да је свака био одушевљен присталица освештаних радикалних принципа. Није хтео никога од противника ни мрзeti ни нападати, ако му не би дали повода. У случајевима напада од стране противника, био је неодољив; тада је бивао за причу борбен, речит и несаломљив до победе.

По свему је пок Стева био најрочита импозатна ваљевска појава његов губитак осетан, другови и пријатељи дуго ће осећати празнину. Сви ће га помињати. Стева је испунио свој задатак: дао је све што је могао и требао дати. Живео је и проживео примерним животом. Желети је да данашњи учитељи пођу његовим траговима. Тако ће му бити онда лака земља, ако се приме његови савети. Отишао је с овог света! Бог да га прости.

Љуб. Павловић

децу своју, тако је велика, да много родитељ често пута пређе границе штедње, угушивши у себи инстинкте и начела и човечанског и хришћанског милосрђа и заборави се толико да, обезбеђујући децу своју материјално, губи из вида да свога близњега намерно штети, упропашћује и уништава.

Да би, било један човек или цео народ, обезбедио што бољу и трајнију будућност своју, мора увек имати на уму: да му је најпотребније умно богаство. Јер онај човек који је умно спреман, који је умно оспособљен за живот у друштву, тај човек је својим животом задовољен; он је, дакле, срећан. Такав човек не мора наследити од својих предака никаквог материјалног наслеђа, јер и сам као уман, образован човек, у могућности, да лакше и правилнијим путем дође до онога што му као човеку треба. Неваспитан пак, необразован правилно неупућен човек у целом свом животу биће несрћан, па макар му од предака остало не знам какво и колико богаство; јер, као умно не-припремлен, не само што ће знати редом својим што привредити, већ и оно наслеђено неће умети сачувати нити на добро упутити, те га тако на крају крајева видимо као посве бедна и несрћна човека.

Истина, дати паметном човеку и материјална средства, значи онемогућити му бржи и лакши напредак њихов.

Па ипак и та средстава не морају бити тако велика, јер се наследник овима пре занесе и скрене с правог пута; поће путем нерада и неурдна живота, те труд његових предака уместо да донесе добра, управо изврши један илочин; јер оно нагомилано богаство, за којим су они толико жудили, убило им је будућност њихову — затровало је крв срца њихова... Па и народна мудрост вели: ни паметном теци, ни лудом остави.

Из досад реченог јасног се види: да је материјално богаство само средство за бољи и лакши живот, али које ипак може учинити сасвим супрот утицај — да човек што пре буде изгубљен за друштво и буде поруга претцима, који су га дали на овај свет и времену у коме живи.

Па шта и како треба да раде родитељи да од деце своје, те будућности наше којој се свет у наследије оставља, створе и честите и власитане људе и ваљане грађане?

Народна мудрост вели: „Какво дрво такав клин, какав отац такав син“ и „каква мати така и кћи“.

Те две народне изреке кажу нам једну непобитну истину, наиме: ка-

кви су родитељи, таква ће им деца бити; а то ће опет рећи, да треба од себе почети, себе начинити оваквим, каква желиш да ти деца буду. Ако си уредан, у породици и друштву озбиљан, у понашању достојанствен; у свему исправан; ако је твој живот, једном речју, живи пример особина какве би хтео код свог подмлатка видети

Целокупног лекарства
Dr med. A. ЧЕРИКОВСКИ
лекар војне болнице

Преселио се у Карађорђеву ул.
бр. 59. (испод кафана „Сунце“).
Ординарира од 7-8 и 1-4, у вече по
споразуму.

М. ЂОРЂЕВИЋ — БЕОГРАДАНКА

Извештава П. Г. да је, у Војводе Мишића улици бр. 16.
отворила **салон за израду бољих хаљина, костима и мантлова за мушку и женску децу хаљинице и капуте.**

Потребне су ми девојчице које су изучиле швајдерај.

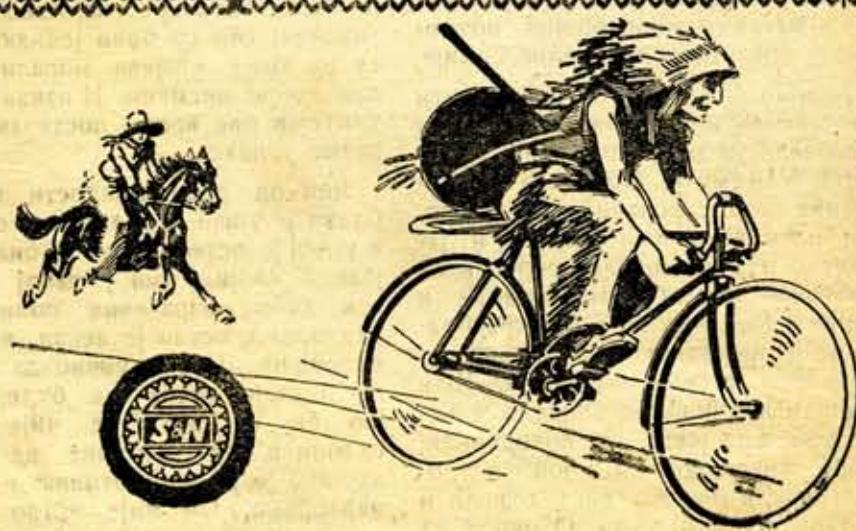
Стан за издавање

У Синђелића ул. бр. 19. издаје се **одмах** један леп велики стан од две простране собе кујне, претсобља и зидане шуне — летње кујне. Стан је здрав и сунчан. Има пространо двориште са баштом, а пумпа се налази пред самим станом. Стан има електрично осветљење. Стан је нарочито погодан за г.г. официре, јер се налази недалеко од пешадијске и артиљеријске касарне. Закупна цена 500 динара месечно.

Обратити се г. **Димитрију М. Драшковићу**, адвокат, приправнику из Ваљева, Кнеза Милоша бр. 28.

Хитна продаја

Моје имање у Панчића ул. бр. 6а, које се састоји из **три стана — један већи и два мања** — са свима принадлежностима, све од тврлог материјала. Површина плаца 915 кв. м. На истом имању постоје две пумпе одличне пијаће воде, као и разно благородно воће. Има хипотекарног дуга, стога није потребан велики новац. Због селидбе из Ваљева продајем из слободне руке. Обратити се лично **Светиславу М. Симићу** лимару, у истој кући или у ратни.

NAUMANN =
GERMANY
FAHRRÄDER,
Unübertroffen

ВЕЛОСИПАДЕ,

шиваче и писаће машине „Naumann“

ВЕЛИКИ ИЗБОР ПРЕПОРУЧУЈЕ

ЈОВАН Ж. ИЛИЋ - ВАЉЕВО

ОСНОВАНА 1903.

ТЕЛЕФОН 51.

ПРОДАЈА ЗА ГОТОВО И НА ОТПЛАТУ.

ВАЉЕВСКА ШТЕДИОНИЦА

НАЈСТАРИЈИ НОВЧАНИ ЗАВОД. — ОСНОВАН 1871. ГОД.

УПЛАЋЕНИ АКЦИОНАРСКИ КАПИТАЛ ДИН. 5.000.000.—, РЕЗЕРВНИ ФОНДОВИ ДИН. 1.000.000.—

УЛОЗИ НА ШТЕДЊУ ДИН. 15.000.000.—

Жиро-рачуун код Народне Банке Краљевине Југославије.

Чековни рачун код Поштанске Штедионице Бр. 51212.

Адреса за бројаре:
ШТЕДИОНИЦА — Ваљево.
Телефон бр. 20.

ПРИМА новац на штедњу по најповољнијој каматној стопи
и исти исплаћује без отказа.

ЕСКОНТУЈЕ менине и ломбардује хартије од вредности.

ВРШИ исплате и наплате у целој земљи, као и на страни,
брзо и кулантно.

ОБАВЉА све банкарске послове по најповољнијим условима.

